

REDACTIUNEA
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se restituie.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachl.
Nux. Augensfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachl., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsebet-köru).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie germană pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tariful
și învoială. — RECLAME pe
pagina 2-a o serie 20 bani!

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXVIII.

„GAZETA” iese în de-care zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I.: Pe un an 30 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Op. duse în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 16.

Brașov, Sâmbătă 22 Ianuarie (4 Februarie).

1905.

Urmările unei erori fatale.

Nicăiri în lume nu s'a adevărat așa de bătător la ochi sentența, că în politică adese-ori o singură eroră poate avea conștiințele cele mai funeste, de cât în marea și puternica împărăție a Rusiei.

Pe lângă numărusele crize mai mult sau mai puțin grave, de care sufer cele mai multe state europene este fără îndoială astăzi cea mai însemnată criza, prin care trece împărăția Țarilor, criza tot de-odată internă și externă.

Nu se datază numai de eră de aji fierberea ascunsă internă, ce scutură organismul colosului nordic din când în când ca niște friguri periodice. E clocotirea amărăciunii și a durerii supimate, care face ca clasele inteligente și conștiente ale poporului să se sbuciume din timp în timp, când, ca totă ființa ce suferă, trebuie să scotească câte un țipet și vaet desperat.

O greșelă nespuse de mare au tăcut Țarul și guvernul său, când, desprețind valoarea poporului japonez, s'au arătat atât de puțin concilianți în negocierile, ce au premers declarării războiului. E aji lucru deplin constat, că Rusia n'a fost nici în parte cum se cade pregătită pentru războiul cu Japonia.

Peste câte-va zile se implinesce un an de la izbucnirea acestui război și mersul lui de până acum nu e decât o dovadă viuă a insuficienței pregătirilor Rusiei. Mai fatal însă decât nenorocul de până acuma în luptele pe mare și pe uscat cu Japonia, este reflexul, ce-l are desastrii armelor rusești asupra sufletului și așa destul de amărit al supușilor Țarului.

S'a mai întâmplat, că războiul a scos la lumină totă putrediciunea și imoralitatea birocrațismului despot și îngâmfat al împărăției. S'au descoperit în decursul a-

cestui război ne mai pomenite înșelăciunii și malversațiunii în administrație, cari au fost cauza principală a rezelor, de cari a avut să suferă armata în ce privește ajustarea și aprovizionarea ei.

O astfel de stare decadentă și demoralizată s'a observat la 1870 în administrația de război franceză, care a fost cauza principală a desastrii împărăției lui Napoleon III.

Mai mult ca atunci au înierit relele descoperite și pierderile în război asupra spiritului și așa destul de agitat al populației ruse. Se sciea înainte la curtea din Petersburg, că ori-ce desastri în Asia extremă va da numai nou nutremânt curentului revoluționar din interiorul Rusiei, ce pândește ascuns aproape dorind acest desastri. De aici a urmat un șir de alte erori militare, făcute prin aceea, că de la Petersburg s'a reclamat de repețe-ori forțarea unui succes de arme pentru a liniști populațiunea dinăuntru și a susține acolo vađa amenințată a autocratismului, dăr cu rezultat rău.

În cele din urmă n'a mai fost cu puțință nici baionetelor și enutei să împiedece izbucnirea voinței și dorinței poporului de a se introduce reforme liberale și de a i-se da o constituție. Formele, în cari s'au manifestat acestea, sunt cu totul originale în felul lor și condiționate de stările și împrejurările din Rusia. O astfel de formă a fost și aceea a mișcării claselor muncitoare din capitală și din orașele mari rusești.

Mișcarea a fost suprimată cu forță brutală, dăr răul și nemulțumirea au rămas și așteptă o altă ocaziune de a izbucni și mai tare. În această situație primejdioasă, când însuși Țarul nu mai este sigur de ziua de mâine, erăși s'au gândit apărătorii puterii lui absolute să deschidă un ventil și să ceară dela generalul Kuropatkin din nou, ca fără amânare să atace pe Japonia și să-i bată

măcar într'un flanc, ca să potă să fie îndreptată atențiunea populației rusești asupra acțiunii de război.

Nici acesta încercare n'a reușit. Reaua ursită pare a nu se mai deslipi de Ruși în războiul cu asiaticii păgâni. Nu cumva providența a împins pe puternicii împărăției rusești să comită eroră după eroră înăuntru și în afară, pentru ca din sângele nevinovat, ce a curs șiră, și din jertfele grozave, aduse de poporul rus cu cale și fără cale, să răsără și pentru el zile mai senine de libertate și de dreptate?

Contele Bülow și convențiile comerciale. La desbaterea tratatelor comerciale în Reichstagul german, cancelarul conte Bülow a declarat, că tratările au fost foarte anevoioase în deosebire cu Austria și România, în ce privește măsurile veterinare. Aceste state au cerut favoruri în ce privește vama pe importul de vite și galite în Germania. Noi însă n'am putut acorda aceste favoruri — dize Bülow — și am reușit să susținem pentru noi deplina libertate, de a închide granițele noastre pentru vite străine. În schimb s'au făcut acestor state concesii speciale pentru unele articole agricole, precum fasole, linte, rapiță, ouă, lemne etc.

În »Monitorul oficial« român de eră a apărut proiectul convenției comerciale române-germane cu următoarea mențiune: »Proiectul de convenție comercială între România și Germania a fost depus de guvernul german înaintea Reichstagului aji, 19 Ian. (1 Febr.) curent. Guvernul român își face o datorie, ca să aducă acest proiect de convenție la cunoștința țerei prin »Monitorul Oficial«, rămânând a fi supus parlamentului, îndată-ce se va întruni.«

Crisa ungară.

Alaltăeri contele Tisza a avut o audiență la palatul din Viena, în care după înfrângerea ce a suferit-o la alegeri par-

tidul său, a depus demisiunea cabinetului în mâinile Monarchului. Maj. Sa a primit demisiunea. Precum se asigură, Monarchul a fost foarte grațios cu Tisza, pe care l'a reținut o oră întrăgă în audiență. Tisza a propus să fie însărcinat cu formarea noului cabinet contele Iuliu Andrassy.

Astăzi este așteptat contele Iuliu Andrassy în Viena, unde a fost chemat la propunerea ministrului președinte actual contele Tisza, de către Maj. Sa.

Intorcându-se la Peșta, Tisza a făcut mai multe interesante declarațiuni în clubul partidului liberal. Intre altele a dîs, că contele Andrassy nu numai că este cel mai chemat de a lua frânele guvernului, ci a adaus, că Andrassy va avea să-și caute majoritatea la partidele, cu cari în unire a învins asupra partidului liberal. Acesta din urmă va avea să ia rolul unui partid opozițional, care să se mărginească exclusiv la controlarea guvernului și să privească liniștit la mersul lucrurilor.

Se va vedea acum, dacă Andrassy, primind formarea cabinetului, se va ține de sfatul lui Tisza, ori va procedea în alt mod. Nimeni nu cunoșce planurile lui în privința acesta. Cei mai mulți cred însă, că nu va scotea nici decum din calculul său cooperarea cu partidul liberal, căruia i-a aparținut, profesând același program. În cazul acesta totuși se crede, că va trebui să încheie un compromis cu partidul cel mai numeros, independist.

Foile fac deja tot felul de combinațiuni. Pentru acțiunea lui, contele Andrassy în sensul indicat, de a nu se dăpărta de partidul ce stă pe baza pactului de la 1867, ar avea să țină seamă de următoarele cifre.

Partidele și fracțiunile ce stau pe baza pactului de la 1867 sunt, după rezultatul alegerilor pentru noul parlament, următoarele: 151 liberali, 27 disidenți, 24 clericali, 13 banffyști, la altă 215 deputați. Pe lângă aceștia mai sunt între deputații, ce stau în afară de partide, cei mai mulți bărbați cu trecut și renume ca Szell, Ioan Zichy, Bolgar, contele Karolyi, conții Mailath și Teleki, despre cari se poate presupune ca sigur, că vor sta pe partea celor ce vor să susțină pactul dualist. Astfel nu-

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

(6)

Narcise albe.

De Iassy Torruud.
Urmare.

A fost numai o clipă, însă în clipa acesta a răsărit în sufletul Mariei Magdalene, o rață de lumină și ceta a cădută de ar fi ochii ei, vedând prăpastia, la marginea cea stetea.

31 la Dómne Dumnegeule, ce a făcut? Până centru lo a ajuns?

Înainte Să se roge, cerând un lucru care este pentru păcat atât de mare! N'a fost destul tea în atul, ci a adăogat acum și blasfemia? rile și Maria Magdalena rămase ca sdrobotită și Sar renunchi. Par-că o trăgea cine-va de Cencilă tot mai aproape de acea prăpastie, să o arunce în osânda vecinică. Ea se compăă ca o desperată, sufletul ei își întinde lepeao, ele scâncind și implorând milă — două nte de a fi înghițită de negrele tatabat acat rî.

Ca dintr'o depărtare mare i-se pare, șsună glasurile călugărilor, cuvintele

însă nu le mai potă distinge, și ca nenorocitul care se prăvălesce în adîncime, vede defilând repede înaintea ochilor tabloul întregi sale vieți.

Timpul inocent al copilăriei sale în claustru, zilele senine petrecute ca fată mare, momentele scurte și fericite ale mi-resiei, căsnicia ei, și timpul când a devenit mamă. O față drăgălașă de copil cu plete blonde i-se ivesce înaintea ochilor — și de-odată tresare. Decă mai este puțință de scăpare, numai prin copilul ei potă fi scăpată.

Și se ține de copil cu amîndouă mâ-nile ca cel ce a cădută în apă. Cum s'a întâmplat ore se-și uite cu deservire de fetița ei în ultimele zile?

Cu ce obraz ar pută să stea ea înaintea ochilor nevinovați ai copilului, decă s'ar fi dus la această întelnire — mînată de lăcomia fericirii, care a purtat-o ca nebună totă ziua? și decă cugetele ei întinate ar fi devenit faptă? Său cum? Credea ea, că ar fi putut rezista acestui bărbat, care îi subjugase voința și îi pusese stăpînire pe suflet?

Pe suflet? Nu, nu! Maria Magdalena

scrășni din dinți, spre a suprima un țipet. Numai simțurile i-le-a otrăvit și numai patima i-a ațîțat-o, ca să facă ceea-ce îi cerea.

Degetele i-se încheștară. În lături cu tablourile acestea obscene! Vreau să cuget la copilul meu! La mititica, drăgălașa și nevinovata mea Maria Magdalena!

Ce era decă nu venia furtuna, să o siléscă a se refugia în biserică?

În biserică! Și acum își veni în simțiri și începă să asculte glasurile:

»Refugium peccatorum«.
Adăpostul păcătoșilor!

Maria Magdalena își ridică capul și cu ochii conștienti de păcatul săvîrșit, privește la milostiva: »Ajută-mi! — Ce să mă fac?»

Și acum îi vorbește icôna în limbă îngerescă și omenescă, cari adineaori trecură neînțelese pe la urechile Mariei Magdalenei, atrofiată de patimă. »Intorce-te Maria Magdalena! Tine-te de copil! Pă-ți datoria!«

»Dér ce să fac?»

Intorce-te la acela, căruia i-ai jurat credință, și a căruia ești, cât vei trăi.

»Nu pot«.

Trebuie să pot!

»Nu pot. Am pierdut iubirea, respectul. S'a necinstit! Cum pot eu să mai iubesc pe un bărbat, care și-a pierdut onoarea?»

Necinstit — și tu?

»Și eu?»

N'ai săvîrșit prin poftele tale păcătoșe un adulter? Nu ți-ai pătat cinstea de femeie prin cugete necurate? Decă s'a necinstit el prin fapta unei clipe, zămislită în frică și desperare, nu mai puțin te-ai necinstit tu. Căci nu numai într'o clipă, ci o zi întrăgă i-ai călcat în cugetul tău credința.

Maria Magdalena scose un gmet și își acoperi fața cu mâinile. Printre alete curgeau lacrimi ferbinți, cădînd pe ba. Inegrită și pricinuindu-i în suflet răni, c. nisce picături de plumb topit.

»Necinstită?» — ea, care se uita cu dispreț suveran la bărbatul său, care într'un moment de nebunie își întinsese mîna după avere streină. Ea, care vorbise cu atăta mândrie în fața unchiului bătrîn des-

mărul politicianilor de la 1867 se urcă la 222, care număr se crede că se va mai urca după cele 14 balotajii. Deci majoritatea pentru baza de la 1867 s'ar pute forma lesne, decât n'ar fi alte piedeci principiare pentru o astfel de coalițiune. Apoi partidul popular a declarat prin organul său, că e hotărît a nu face cauză comună cu partidul liberal, de unde urmăze necesitatea de a se încerca o soluțiune printr'un compromis cu independenții.

Facem aici o parantesă. In ce privește cifra de 151, ce se dă partidului liberal în noul parlament, foile opoziționale de câteva zile încôce o contestă, zicând că cei 13 deputați sași nu se pot număra strict între ai partidului liberal, deoarece ei au fost aleși pe baza programului săsesc, adică pe baza unui program naționalist. E acuma la rândul Sașilor să alegă, cu cine să meargă în viitor. După tactica săsescă de până acum ar urma, că Sașii se vor da în brațe pe partea celor de la putere, și atunci, de cumva aceștia ar forma o coaliție cu independenții, ar trebui să devină și ei cel puțin pe jumătate kossuthiști, ceea-ce după experiența de până acuma pare mai probabil, decât ca să facă cauză comună cu ceilalți deputați naționaliști.

„Esti Ujság“ publică un articol interesant din pana unui colaborator al său, care a avut ocaziune a se întreține cu mai mulți politicieni maghiari distinși asupra situațiunii politice.

Să nu gândim, zise unul din politicieni, că după victoria electorală are să ne cadă în sîn limba de comandă maghiară și teritoriul vamal independent. In Viena nu vrău să audă de astfel de pretențiuni și cel ce cunoscă cât de puțin curentul ce domnesce la curte, nu pôte să înșire aceste două lucruri nici măcar în rîndul posibilităților. Aduce-ți-ve aminte, că în toamna anului 1903 de câte-ori a trebuit să fie dus la Viena programul inofensiv al comisiunii de 9, și de câte-ori a trebuit să fie modificat până să obțină aprobare Maj. Sale. Dér cum a ajuns și Tisza la guvern? Numai cu prețul a două modificări în programul ce-l stabilise definitiv comisiunea. Maj. Sa a tras simplamente cu creonul peste punctul programului, în care se stabilia cunoscerea limbei maghiare din partea ofițerilor, cari doresc să fie numiți la trupele din Ungaria. A modificat apoi punctul referitor la stabilirea limbei de comandă prin dietă. Situația în Ungaria nu era atunci mai bună ca cea de azi. Hedervary a cădut de două-ori și afară de Tisza ni-meni nu s'a încumetat să ia cărma. Decă s'au șters atunci punctele amintite, cum s'ar pute spera în situația actuală introducere a limbei de comandă maghiare, separarea în două a armatei, teritoriul vamal independent și alte lucruri, cari sunt de domeniul legendelor?

Un alt politician a zis:

— Maghiarii au produs o colosală surprisă Vienei prin alegerea. Dér cu ce drept s'ar pute zice, că Viena nu pôte să ne producă o și mai mare surprisă?

Un aristocrat, care aparține grupului disidenților, a exclamat:

— Véd deja în totoliul de ministru-șef de cabinet ărași pe Hedervary. Ori-ce altă combinațiune este o imposibilitate.

Conversația s'a urmat apoi în jurul eventualității de a-se guverna în Ungaria fără parlament. Vor numi un guvern, fără majoritate. Acest guvern, neavând încătrău, va amâna dieta odată, de două, de cinci ori, ca domnii deputați să-și tragă pe semă și să se înmôie. Că va fi ex-lex? Viena nu-și va frământa mintea cu acesta. Formele legale sunt pentru ea destiune laterală, principalul e, să se susțină esența. Un bărbat din anturajul Majestății Sale a zis zilele acestea: „Die ungarische Sawirtschaft muss einmal aufhören!“

O întrebare cu răspuns și rectificare.

Am făcut amintire deja de o întrebare, cea adresată-o „Drapelul“ din Lugos „Telegrafului Român“. Eă cuprinsul ei:

O întrebare. Cetim în Nr-ul de Sâmbătă al diarului „Telegraful Român“ din Sibiu, că d-l Alexandru Mocsonyi »să fi zis« după ce a cunoscut rezultatul conferenței electorale din Sibiu: »Nu am fost pentru activitate, dér decretată odată prin for legal, suntem dator să sprijinim curentul și să nu facem nici o piedecă, pentru-ca să pôtă intra în parlament cât de mulți fii ai nămului nostru«.

După-ce noi nu avem cunoștință, că d-l Alexandru Mocsonyi »să fi zis« cuvintele acele, ne-ar deobliga foarte mult colegii de la »Tel. rom«, decât ni-ar spune când și față de cine a făcut d-l Mocsonyi această enunțațiune.

La această întrebare »Telegraful Român« dă următorul:

„răspuns ori rectificare:“ »Drapelul« ne cere un răspuns. Ne somoză să arătăm când și față de cine a făcut d-l Mocsonyi enunțațiunea dată în numărul 5 al diarului nostru?

Răspundem: N'am afirmat lucrul, ci am dat scirea cu cvenită rezervă, scriind »să fi zis«. Pentru-că aici în Sibiu așa se vorbește, că »ar fi zis«. Și se vorbește pe baza unei scrisori, pe care a primit'o o persoană de caracter și de totă încrederea din Sibiu de la un fruntaș din Lugosiu.

»Se pôte, că persoana de la care avem informația, să fi fost dusă în erore, în care cas, de sine înțeles, că facem rectificarea cuvenită, cu categorica declarație, că avem cu mult mai mare stimă și respect față de ilustrul domn Mocsonyi, decât să fi avut intențiunea de a-l supăra, ori atrage în mișcările noastre electorale.

»Cât pentru »când« și »față de cine«, — putem spune »Drapelului«, că informația noastră sună așa, că după conferența din Sibiu, când prin telefon s'a adresat din Lugosiu d-lui Mocsonyi întrebarea, că acum ce e de făcut?

Evenimentele din Rusia.

Țarul Nicolae a primit alaltăeri în Țarskoe-Selo delegația de 23 a muncitorilor de la fabricile din Petersburg. Delegația s'a prezentat, condusă fiind la Țar de ministrul de finanțe și de guvernorul general Trepov.

Țarul a apărut în salonul în care aștepta delegația, asistat de marele duce George Mihailovici, ministrul casei imperiale, și de comandantul palatului. Membri delegației s'au închinat înaintea Țarului, care i-a salutat cu cuvintele: »Bună ziua, fiii mei«. Apoi li-a adresat următoarele cuvinte:

»V'am chemat aici, ca să-mi ascultați cuvintele și să le comunicați tovarșilor voștri. Lucrurile au ajuns la evenimentele regretabile din urmă, pentru-că v'ați lasat a fi amăgiți de către tradătorii patriei noastre și de inimizii ei și ați fost duși în rătăcire, când aceștia v'au provocat, ca să-mi adresați o petiție privitoare la lipsurile voștre. Acești omeni au provocat astfel o rebeliune contra mea și a guvernului meu, silindu-ve pe voi să părăsiți munca într'un timp, când fie-care Rus trebuie să lucreze, ca să biruim pe inamicul încăpăținat.

»Grevele și demonstrațiunile revoluționare tot-deuna înșală masele a turbura ordinea, ceea-ce șilește autoritățile și le vor silă să aplice forța armată, ér la urmă cei nevinovați cad victimă. Sciu, că viața muncitorilor nu este ușoră. Multe trebuie îndreptate și organizate. Dér să aveți răbdare; scitiți și voi, că față cu măestrii trebuie să fi drept și să fiți semă de raporturile industriale. Consider însă ca o crimă a mi-se prezenta pretenșiunile voștre prin masele resvrătitoare. În îngrijirea mea față cu binele muncitorilor, voi lua măsură, să se facă tot posibilul pentru a li-se îmbunătăți sôrtea și a-le garanta calea legală pe care se pot examina dorințele lor. Am încredere în sentimentul de respect față de legi al muncitorilor, în fidelitatea lor față de mine, și vă dau iertare! Într-o cetă-ve la munca voastră și împreună cu tovarșii voștri faceți-ve datorințele; eu rog pe Dumnezeu să vă ajute«.

După cuvintele acestea Țarul a povocat pe muncitori ca tot ce li-s'a spus acum, să comunice soților lor; apoi li-a promis, că le va comunica și în scris promisiunile ce li le-a făcut. Muncitorii au părăsit palatul și s'au dus la biserică, unde s'au rugat și au pus pe altar luminări sfinte. Au fost conduși apoi în liceul vechiu din Țarskoe-Selo, unde li-s'a dat de mâncare. Unul din muncitori a ținut un toast, între strigări de hurra! pentru Țarul. Delegația s'a întors apoi cu trenul la Petersburg.

Țarul, Țarina și Țarewa veduvă au exprimat condolențele și regretele lor către familiile victimelor cădute cu privilegiul turburării de la 22 Ianuarie și au trimis 50,000 ruble guvernorului Trepov, ca să le împartă membrilor familiilor lipsite.

O telegramă din Petersburg confirmă scirea, că ministrul de interne Sviatopolk-Mirski și-a dat demisiunea și Țarul a primit'o.

Retragerea prințului Mirskî a produs o adencă impresie în toate cercurile din Rusia. Acestă retragere se consideră ca o victorie a represiunii și reacțiunii. Fostul său adjutant, Durnovo, amic intim al procuratorului Pobedonosev, a fost însărcinat provisor cu conducerea afacerilor ministeriului de interne.

In Varșovia liniștea s'a restabilit în parte. Muncitorii au reluat munca, deși spiritele sunt încă în mare măsură agitate.

Turburările din Lodz n'au putut fi suprimate încă. Muncitorii sunt furioși contra procederei miliției. Intre Lodz și Kalis muncitorii au stricat linia ferată și au distrus un pod.

O ilustrație electorală.

Din cercul Șomcutei-mari primim o corespondență, care descrie situația electorală și împrejurările ce-au silit pe candidatul comitetului activiștilor noștri a se retrage. O publicăm ca o ilustrație caracteristică electorală, care ne esplică multe, din nenorocire mai mult rele, de cât bune.

Din cercul Șomcutei-mari, 31 Ian. a. c.

O parte a tinerilor noștri, cari și-au câștigat titlu de Dr., sunt de părerea, că doctoratului aparține și deputăția.

Numai astfel se pôte esplică acel mare zel, cu care acei tineri, îndată ce-și scutură pravul de școlă, fără a avé praxa vieții și a aștepta, ca mai înainte, prin muncă asiduă și cinstită să-și câștige reputație și încredere la conaționali lor, fără scirea și fără prealabila conțelegere cu alegătorii își pun candidatura la deputăție și apoi în loc să umble a câștiga prin modestie și prin fapte în adevăr naționale simpatia alegătorilor, — pretind ca ei, fără nici o rezervă, să fie sprijiniți pentru a ajunge la deputăție, visul lor de aur.

Așa s'a întâmplat la alegerea trecută și în cercul electoral al Șomcutei, că tinerul avocat din Baia-mare d-l Teofil Dragoș, care deși este născut în Chioar, înaintea alegătorilor din acel cerc electoral este puțin cunoscut, așa zicând în ora a 11-a a pretins, că fiind el candidatul conferenței electorale ținută la Sibiu, să fie ridicat la trépta de deputat, fără ca densul să facă un pas serios în astă privință, fără să vorbescă și să se înțelégă cu alegătorii, ce chiar și un ministru o face, decât se candidază de deputat.

Nu-i vorbă, d-l Dr. Teofil Dragoș este un tiner înzestrat cu multe însușiri

pre demnitate — unde a ajuns acum cinstea ei?

Și în scôrta inimei, învirtoșată prin încăpăținare și dispreț, intră fierul fierbinte al propriei culpabilități, trăgând brazde adânci.

Nu mai era unul, care s'a poticnit și a cădut, ci erau doi. Nu unul, care a păcătuit, ci doi. Doi, cari și-au jurat credință pentru vremuri bune și rele și cari aparțin unul altuia, până îi va despărți mărtea. Nu trebuie să sprijiniscă unul pe celălalt? Nu trebuie să fie unul altuia proprietar și toiaș? Și între amindoi, copilul? Acel copil, care nu pôte uita pe tatăl său, care în fie-care zi, în fie-care ceas o întrăbă: De ce nu e tata cu noi, mamă? Toți copiii au tată, numai eu nu? N'o să vină în curând?

»Tata e bolnav, draga mea«.

»Și fiind-că e bolnav, trebuie să stea în creini?«

»Da«.

»Și nu va veni nici-odată?«

»Nu!«

»Mamă, când voi fi mare, am să mă duc la tata, să-l îngrijesc, până ce se va

insănătoșă. Și atunci va pute să se întorcă acasă? Nu-i așa?«

Cuvintele fetiței îi tăiau adenc în inimă. Și când copila a vedut pe mă-sa, că-și scôte din garderobe hainele de mătăsă și le împachetază în cofer, a netedit hainele și dantelele și a întrebat: »Nu-i așa, că te duci la tata?«

»Nu, copila mea!«

Și fetița a oftat adenc: Credeam, fiind-că îți iai cu tine hainele cele frumoșe..

Maria Magdalena gemu din nou. Decă va pricepe odată fiică-sa, la ce i-au trebuit mamei hainele de mătăsă, când s'a dus la oraș, ce judecată îi va face? Și la periferia acelu oraș era situată fabrica, unde tatăl copilei muncia muncă cinstită spre a-și câștiga pânea.

Se gândi la scrisoarea pe care o primise în dimineața plecării, și care stetea nedeschisă în saltar acasă. De ce să-l fi cetit? Ce putea să conțină decât regrete și rugăminti, ca să fie ertat, și să se întorcă la densul? Ori să-i permită măcar a-și vedé copilul?

Ah se plictisise să mai cetescă acele scrisori.

Maria Magdalena stetea încă ingenunchiată și se gândia la vr'o cale laterală, ca să nu fie silită a călca pe drumul cel greu al pocăinței și datoriei, de care îi era gröză.

Abia când eșiră toți omenii din biserică, și începură a se stinge una câte una luminile, eși și densa.

Plôia încetase. Pe florile mirositoare și frunzele pomilor atârnavu picăturile. Prin depresiunile pavagiului icî-colo băltoce de apă în cari se ogliada albastrul cerului.

Aerul răcorit atingea obrazii ei îmbujorați și ochii roșii de plâns, și îi făcea bine.

Cum traversa ea aleea ce desparte biserică și clatrustrul de cătră stradă, de odată vede la pórta clatrustrului oprindu-se o trăsură. Omenii se îngrămădiră de jur împrejur și se uitau curioși. Din trăsură scóseră un lucrător îmbrăcat în haine sdrênțose și pătate de sânge. Capul și brațele îi erau înfășurate în cărpe. Lucrătorul fu ridicat și dus încet pe scări. Era victima vr'unui accident pe care au adus-o la spitalul misericordienilor. Maria Magdalena oftă și suflându-și rochia merse mai departe. Intr'un oraș mare accidente

sunt la ordinea zilei. O fi vr'un zidar cădut de pe schele, ori vr'un trecător călcat de tramvaiul electric! Dér mulțimea ce se adunase nu avea de gând a se împrăscia, priveau mereu la pórta în dosul căreia dispăruseră hamalii cu sarcina lor. Omenii erau agitați și își adresau întrebări curioșe. Și mulțimea tot creștea până ce a umplut totă piața.

Doi femei treceau grăbite pe lângă Maria Magdalena, îmbrăncindu-o. »Indată o să aducă mai mulți!« »Ați audit detonația?« »Teribilă catastrofă... afară, la dynamo-fabrică!«

Maria Magdalena scăpă umbreluța albă în noroiu, fără să bage de semă; genunchii începură să-i tremure și piciorolele nu o mai țineau. Își încleștă pumnii, în cât unghiile îi intrară în carne și dinții și-i strînse nervos, ca să nu țipe.

La dynamo fabrică? Dynamofabrică erau două. Ea se strecură după femeie și o apucă de mână.

»Unde? In care fabrică?«

(Va urma).

frumose, densul s'a mai candidat odată în anul 1901, d'ér atunci nu cu programul național, ci cu programul partidului popular.

Acum trebuia să m'ergă din sat în sat să deslușească pe alegătorii, să-și desfășure motivele, carii l'au îndemnat la strămutarea programului de acum trei ani. El însă nici într'o comună nu a mers, ci numai în Șomcuta s'a prezentat înainte de alegere cu câte-va zile, unde a pofțit, ba a pretins chiar de la doi-trei inteligenți să m'ergă pe sate să corteșească în interesul său, pentru-că el fiind ocupat cu cancelaria advocațională nu are timp să umble pe sate.

Astfel stând lucrul, acei doi-trei inteligenți din Șomcuta i-au recomandat, că de ore-ce timpul este foarte scurt, fiind-că partidele contrare au ademenit pe alegătorii, parte prin bani, parte prin terorisări administrative, și așa nici o speranță nu este, ca barem candidatul român să iasă cu onoare din lupta nepregătită, i-a recomandat, d'ic, d-lui Dr. Teofil Dragoș să se retragă, cu atât mai v'ertos pentru-că inteligență mir'ănă este foarte puțină în acest cerc electoral — precum și densul recunoște — ér la preoțime nu p'ote conta, că preoții mai înainte au fost mai toți angajați față de fișpan la partidul guvernului — și așa nici o speranță n'a existat de a pute purta lupta, târziu începută, cu onoare.

D-l Dr. Teofil Dragoș plecându-se la aceste argumente, și-a retras candidatura, cu toate acestea d-sa a atacat în »Tribuna« din Arad cu totă vehemența atât inteligența cât și preoțimea din cercul electoral al Șomcutei.

În cât privește pe inteligență, așa cred, că din cele mai sus amintite ori-cine se p'ote convinge, că nu din indiferență i-a recomandat să-și retragă candidatura.

În ce privește preoțimea, așa cred, că va răspunde de faptele sale; eu numai atâtă amintesc, că este un secret public, că doi domni profesori de teologie din Gherla, anume Dr. Fabian și Dr. Getie au umblat — și se crede că nu de capul lor — cel dintâiu în comitatul Maramureșului și Sătmărlui, ér al doilea în Sălăgiu mai la toți pro-opoții și preoții, ca să i câștige pentru candidații guvernului...

Sentinela.

Războiul ruso-japonez.

Étă scirile mai nouă ce sosesc de pe câmpul de război din Manciuria:

— După depeși din Londra succesul ce l'a dobândit armata lui Oyama asupra armatei lui Kuropatkin este a se mulțumi înaintării strălucite contra pozițiilor rusești. Rușii v'edându-se serios amenințați, au fost siliți să se retragă, lăsând pe câmpul de luptă 10,000 morți.

Corespondentul ziarului »Novoje Vremja« constată într'o telegramă, că o pausă a intrat în operațiile militare. Pierderile totale ale Rușilor le evaluează corespondentul la cifra de 10,000 omeni, d'ér adauge, că mulți morți n'au fost găsiți. Mai mult a suferit corpul de armată Stackelberg. Japoneseii erau la început numai 10,000, însă cur'end prim'ă ajutor'ă foarte mari, și ap'rope întreaga armată de la Port-Arthur, a luat parte la luptă. Japoneseii au trimis scrisori avantposturilor rusești, în care îi făceau atenți, că zadarnic își varsă sângele, căci în Rusia a izbucnit revoluția și ar fi mai cuminte, decât s'ar preda.

Mareșalul Oyama anunță cu data de 31 Ianuarie: Rușii au bombardat Lunii centrul flancului drept japonez și au sv'irli înainte mici detașamente de infanterie, pentru a ataca avangardele japoneze. Acestea însă i-au respins. În aceeași zi tunurile grele rusești au bombardat Plientay și Sandepu. Marți Rușii au bombardat Cencilepao, Labatai și Litaimutai. Două companii de infanterie au atacat Cencilepao, Japoneseii însă le-au respins. Mercuri două companii de infanterie rusești au atacat zadarnic Jatzupao. Alte două batali'one rusești și un regiment de cavalerie

au atacat fără rezultat Tajou. Prisonierii spun, că generalul Micenko a fost rănit. Mareșalul Oyama d'ice, că atacul de flanc al generalului Micenko a fost o vitej'escă faptă de arme.

Kuropatkin telegrafiază, că la 30 Ian. Sandepu a fost incendiat prin canonada rusească. În 28 Ian. Japoneseii au înțreținut întreaga zi un foc violent contra satelor Kiegunten și Toupao. Spre s'era ei au atacat și de la 10 până la 12 ore din n'opțe au dat patru asalturi, d'ér s'au retras dinaintea focului rusec. Trupele rusești au evacuat satele aceste numai dimineța. Cu data de 31 Ianuarie Kuropatkin telegrafiază, că în dimineța acelei zile câte-va batali'one japoneze au atacat satul Baitaitse. Rușii i-au respins. Frigul e n'opțea de 25°.

»Lokalanzeiger« prim'esc din Mukden scirea, că rana generalului Micenko ar fi seri'osă. Un glonț i-a sdrobotit osul genunchiului și l'a stredelit. Generalul Kondratovici a fost rănit la piept. Glonțul i-s'a estras. Colonelul Andrejev a fost rănit la cap.

SCIRILE ZILEI.

— 21 Ianuarie v.

† Vasile Petri, vrednicul profesor al grănițerilor Năsăudenii, de sub m'ana căruia au eșit serii număr'ose de înv'etători și ale căruia cărți didactice s'au răspândit în toate colțurile Transilvaniei și Ungariei, nu mai este! Nu sunt decât vre-o 2—3 s'ept'm'ani, de când a publicat în ziarul nostru un articol asupra ortografiei, și încă atunci se jeluia de reumatismul cel chinuia, așa că articolul nu l'a putut scrie cu condeiu, pe care nu-l mai putea ține în m'ână, ci l'a scris cu creionul. Cine ar fi cre'ud, că acel articol îi va fi ultimul? Cine ar fi cre'ud, că vigurosul stejar era cu zilele număr'ate? Deplângem pe laboriosul și energeticul bărbat, pe pedagogul distins și pe bunul Român, care o serie lungă de ani a colaborat și la f'oaia n'ost'ă, și adres'ăm stimatei sale familii sincerile n'ost're condolețe.

† Dr. Felix. Miercuri dimineța a încetat din viață doctorul Felix, profesor universitar, membru al Academiei române, fost membru în comitetul sanitar superior, fost timp de 25 de ani medic-șef al Bucureștenilor și fost membru general al-serviciului sanitar. M'ortea i-a provenit din cauza pneumoniei. Doctorul Felix, care a murit în v'rstă de 73 de ani lasă un simțit gol în corpul medical român, fiind unul din eminentii igienisti români. În ziua înmormintărei sale cursurile facultăței de medicină vor fi închise.

»Istoria lui Ștefan-cel-Mare« de N. Iorga înaintea tribunalului din Brașov. Procurorul r. din Brașov cu h'artia nr. 9262/904 a făcut propunere la tribunal, »pentru anihilarea« (megsemnités) cărții »Istoria lui Ștefan-cel-Mare pentru poporul român« de N. Iorga. Tribunalul prin numărul 6977/904 a pus termin pe 3 Februarie n. pentru a se da urmare acestei propuneri, citând la judecată pe următorii domni: I. Ciurcu librar din Brașov, Eliseu Dan, I. Dologa, Pavel Beșa, Victor Varna, Ilarie Bozga, Teofil Vlad, Dr. N. Hângănuț, Leon Buzdug, Dr. Andr. Monda, Iust. Sohorca, I. Marcu, David Sânjoan, Avr. Lazar, V. Tohai, I. Barna, Gr. Boneu, Al. Haliță, Gr. Pletosu și I. Gheție. — Tribunalul a fost prezidat de d-l jude Dr. Hahn Bela asistat de juđii de Schobeln și Pavelka. Dintre cei citați nu s'a prezentat decât d-nul Ciurcu. — Notarul Bardóc Arpad a cetit pasagele incriminate pe cari procurorul le-a calificat ca fiind agitătore a poporului român contra celui maghiar. Tribunalul, la propunerea procurorului Dr. Fr. Knörr, a enunțat confiscarea și anihilarea tuturor esemplarelor, ce s'ar mai găsi puse în v'indare s'eu g'ăsite ori-unde pe teritoriul Ungariei. Contra autorului, fiind supus str'ein, nu s'a putut deschide urm'ărire, de aceea în sensul §-lui 62 c. p. s'a ordonat numai confiscarea și anihilarea esemplarelor. Cheltuielile procesului s'au stabilit în suma de 133 cor. 13 bani.

Acțiunea guvernului român pentru salvarea ț'ăr'ănimii. Din București se scrie, că ministrul de domenii Ioan Lahovari are de g'ând să elaboreze în vederea acțiunii proiectate de guvern pentru asigurarea permanentă a stării ț'ăr'ănimii, un proiect de lege, care va propune instituirea pătulelor de rezervă. De asemenea ministrul se ocupă și cu cestiunea cumpărării de moșii și de păduri particulare, ca să

se v'endă ț'ăr'ănimii în loturi prin licitații publice. Terminate aceste două proiecte, se va institui o comisiune, care le va studia și apoi cu modificările s'eu augmentările făcute, vor fi prezentate camerelor în prima lor sesiune.

Darea în judecată a primului ministru Tisza. Br. Banffy a declarat, că va prezenta Camerei propunerea d'a se da Tisza și Goluchowski în judecată, pentru-că au încheiat, în mod nelegal și fără învoirea parlamentului unguresc, tratatul de comerț cu Germania. Deosebit apoi se va cere Camerei să dea în judecată pe toți aceia, cari au luat parte la lovitura cu regulamentul Camerei, prin violarea constituției. Curtea supremă ar fi competentă, spre a judeca acest proces.

Agata Bărsescu în Newyork. Diarele americane din Newyork înregistrează scirea, că celebra n'ost'ă tragediană, d-ș'ora Agata Bărsescu a terminat în Newyork, între manifestații grandioase de simpatie și însufletire din partea publicului, un ciclu de 6 reprezentații. Nenum'erate buchete de flori și cununii i-s'au prezentat. În decursul reprezentației tragediei »Medea« i-s'a oferit o cunună admirabilă de argint.

Incidentul de la Hull. Comisiunea pentru judecarea incidentului de la Hull a continuat cu ascultarea martorilor. Locotenentul Wallerond, de pe vasul »Kamciutka«, a spus, că a auzit bubuiturile de tun din n'opțea de 21 Octomvrie; el a z'ărit un torpilor la o mică distanță de »Kamciutka«, care s'a apropiat de escadră, după ce a schimbat telegrame fără fir cu vasul amiral. Căpitanul Klado a spus, că a z'ărit la ora 1 dimineța un vas, care la lumina proectorului, p'ărea a fi un torpilor. El fu descoperit apoi mult mai ap'rope printre vasele de pescuit. S'a dat atunci ordine, să se tragă asupra torpilorului, fără a se atinge vasele de pescuit, d'ér acestea schimbau neîncetat direcțiune lor. Două torpilore au disp'ărut succesiv. S'a tras asupra primului patru minute și deșce minute asupra celui de al doilea. Comisiunea a ascultat apoi pe locotenentul Ellis, de pe cui-rasatul »Alexandru« și Schramtchenko de pe cui-rasatul »Borodino«, cari au depus în același sens.

Două atentate cu bombe la Paris. Bomba g'ăsită lângă palatul Trubetzkoj, avea forma unei sticle și era construită în mod primitiv. La meetingul de Lunii în contra represiunilor rusești, asistau 6000 de p'ers'one. În ovațiile mulțimei au vorbit rusul Rubanovici și Jaurès. La sfirșitul meetingului s'a aruncat o bombă în contra unui grup de polițiști ai gardei republicane în Avenue de la République. Doi soldați ai gardei au fost răniți. Bomba era plină cu cue și bucăți de fier. Câte-va ferestri s'au spart. Au fost arestați doi studenți de la drept, Chevalier și un ore-care Bally, bănuți a fi autori ai atentatului. Chevalier are o m'ână puțin arsă; explozia a fost puternică. Mai sunt rănite încă și două d'omne. Bomba avea aceeași construcțiune ca cea g'ăsită lângă palatul Trubetzkoj.

Motivul invitării prințului Bulgariei la Berlin. Diarele ofici'ose spun, că împ'ératul

Wilhelm invitase pe prințul Ferdinand al Bulgariei la Berlin, spre a intimidă pe sultan și a-l sili ast-fel să comande în Germania tunurile necesare armatei turcesci, — ceea-ce s'a și făcut. Bulgarii sperau rezultate bune de la visita ac'asta. Am'ănarea ei a fost pricinuită de un incident neprev'edut.

De două-deci de ori însurat. În Chicago a fost arestat zilele acestea un german cu numele I. Hoch, acusat, că ar fi omorât mai multe femei. Mai este încă acusat, că ar fi fost însurat cel puțin în 20 de r'enduri. Hoch e de 45 ani, are maniere bune și s'a ocupat mult cu hipnotismul. Victimele acestui aventurier sunt tot dame mai bătr'ane, d'ér bine situate. În urma deținerii sale, sosesc zilnic denunțuri și pl'ângerii din partea femeilor înșelate de densul.

Ultima dorință a unui librar. Zilele trecute a murit în Constantinopol libralul grec Christodulo C., care și-a testat întreaga avere guvernului grecesc pentru construirea unui torpilor, care să p'orte numele său.

Sara Petri n'asc. Măxim, în numele ei, a fiilor și al tuturor rudeniilor, cu inima înfr'ântă de nem'ărginită durere, anunță încetarea din viață a mult iubitului și bunului ei soț, tată, socru, cumnat, unchiu și bunic.

Vasile Petri

Profesor prepar'andial în pens. membru al »Asociației pentru lit. și cult. poporului rom; membru al reuniunii »Mariana« etc. etc.

care s'a n'ăscut în 2/14 Februarie 1833, după o viață înțregă de muncă prestată cu un zel neobosit, ap'rope fără p'ăreche, cu rară abnegațiune și multă ard'ore pentru chemarea sa — și-a dat blândul, nobilul și generosul său suflet, în m'ânile Atotputernicului Dumneșeu în 1 Februarie st. n. 1905 în al 72 lea an al etății.

R'ămășițele p'ăm'entesci ale scumpului și mult iubitului decedat, se vor astruca spre vecinica odihnă Vinerii în 2 Februarie st. n. 1905 la orele 1 după ameađi în cimiterul gr. cat. din loc.

Rugați-v'ă pentru el!

N'ăseud, la 1 Februarie 1905.

Jalnica familie.

ULTIME SCIRI.

Viena, 3 Februarie. Conte Iuliu Andrassy a fost primit ađi de Maj. Sa în audiență. Tot ađi și-a dat și contele Tisza dimisiunea sa în scris.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșlanu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Banca Națională a României.

1904		Situatiune sumară.		1905		
10 Ianuarie		Activ		8 Ianuarie		
103.530,359	} 72.896,359 Reserva metalică Aur	53.220,898	} 73.380,898	} 73.380,898		
		30.634,000 > Trate Aur			20.160,000	
2.957,156		Argint și diverse monete				3.188,065
56.284,260		Portofoliu Român și Strein				49.013,650
8.542,305	} *) Impr. contra ef. publice	6.820,100	} 9.955,551	} 9.955,551		
		in cont curent			3.135,451	
11.999,980	Fonduri publice			11.999,940		
13.839,240	Efectele fondului de rezervă			14.732,273		
1.732,546				1.704,546		
5.567,168	Imobili			5.638,738		
567,825	Mobilier și Mașini de Imprimerie			588,818		
16,374	Cheltueli de Administrațiune			13,679		
78.966,325	Depozite libere			78.599,555		
—	Compturi curinți			11.528,522		
17.651,389	Compturi de valori			17.981,255		
301.654,927				278.325,490		
		Pasiv				
12.000,000	Capital			12.000,000		
18.209,715	Fond de rezervă			19.546,217		
2.740,900	Fondul amortisării imobilelor și material			2.923,784		
175.627,750	Bilete de Bancă în circulațiune			165.209,440		
—	Profit și perderi			—		
56,421	Dob'ândi și beneficii diverse			46,494		
78.966,325	Depozite de retras			78.599,555		
14.053,816	Compturi curinți			—		
—	Compturi de valori			—		
301.654,927				278.325,490		
		Scomptul 5% *) Dob'ânda 6%.				

